

BIBLIOTEKA
SHITET

BJH-2

1933

MIROSH MARKAJ

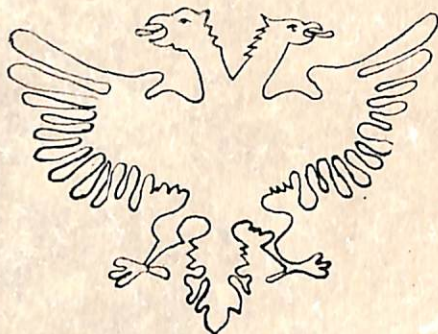
BESA E MADHE

DRAME

SH-2

N133

MIROSH MARKAJ

BESA E MADHE

DRAMË

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

19687

19687

V E T A T :

SULË VOKSHI -
MET KORONICA
PRENKË GULIA
TONI I PRENKËS -
MIC SOKOLI +
ALI PASHË GUCIA +
SHPEND HEKAKEQI +
MEHMET ALI PASHË MAXHARI -
ABDULLA PASHË DRENI -
ADJUTANTI I SULLTANIT -
HANMI I PASHËS -
MEHMET ALI DRENI -
MRIKA +
SHAQIR AGA ~
BAJRAM AGA -
PATËR PJETRI -
HOSHI I NURIT ~
HASAN BATUSHA ·
SEJMENI I ABDULLA DRENIT -

HOXHË QITAPI -
SILI BOZAXHIU +
GANIU +
HUSA +
MUJË MUHAXHIRI +
LAM MUHAXHIRI
MALËSORË, USHTARË +
TELLALI E TË TJERË +

Ngjarja zhvillohet në Gjakovë, më 1878.

LIBRI I DOKUMENTEVE

VEPRIMI I

Gjakovë, më 27 gusht 1878

A. Pamje nga rruga

Në një krah të skenës një lis i madh rrezuar përdhe, ndërsa në tjetrin një qoshk me një tendë gjethesh, që i bën hije. Dy tryeza dhe disa karrige: sheqerxhiana e Sili Bozaxhiut.

Dukja 1

Në krahun e qoshkut: Shpendi, Bozaxhiu, Ganiu, Hysa.

- SHPENDI — (Hyn duke mbartur një kosh mbuluar me fier.) O Sili Bozaxhiu!

BOZAXHIU — (Nxjerr kryet nga qoshku.) Urdhëro!

Ti Shpend Hekakeqi je?

SHPENDI — Ta prura borën.

BOZAXHIU (I del përpara.) Hej, të lumshin këmbët! (E ndihmon ta ulë barrën përdhe. Ganiu dhe Hysa afrohen te qoshku.)

GANIU — Nuk do të ishte keq ta pinim nga një bozë?

HYSA — Edhe ajo na duhej, pak jemi të thartuar.

BOZAXHIU — (Duke u kthyer të porsaardhurve.)

Urdhëroni, myshterinj, sherbet të ftohtë me borë. Urdhëroni!

GANIU — (*Me habi.*) Borë në mbarim të gushtit!

BOZAXHIU — Sapo ka zbritur nga bjeshkët. (*Tregon Shpendin, që është ulur në një karrige dhe fshin djersët.*)

HYSA — Prej nga e ke prurë, o burrë i dheut?

SHPENDI — Nga maja e Shkëlzenit.

GANIU — (*Ulet në karrige.*) Na bjer nga një sherbet me borë, o Sili Bozaxhiu! (*Ulet edhe Hysa.*)

BOZAXHIU — Peqe, myshterinj!

SHPENDI — Deri te Hani i Piskotës e prura ngarkuar në gomar, porse aty nuk desh të më bindej gomari. Oka t'i bëja? E mora në krah... Më lodhi.

BOZAXHIU — (*Nxjerr kryet nga dritarja e sheqerçihënës.*) Mos u mërzit, o Shpend Hekakeqi, veshgjati, veshgjat është. Të kishte pasur mend e bënin pashë. Nuk tha keq ai kopshtari i përrallës. (*I ve përpara paret. Shpendi nxjerr qesen dhe i shtie në të. Dëgjohet një dauille që larg.*)

SHPENDI — Për çka bie kjo lodër, O Sili Bozaxhiu?

BOZAXHIU — Na çau veshët qëmenatë tellalli i hyqymetit: do të vijë Mehmet Ali Pashë Maxhari! Do të vijë në sabah, do të vijë në hylë... Po afrohet iqindia dhe Mehmet Ali Pashë Maxhari nuk po duket.

SHPENDI — Kush është ky Mehmet Ali Pashë Magjari?

GANIU — (*Shtrudr.*) Një mik i mbretit.

HYSA — (*Rrëmbyer.*) Armiku i milletit.

SHPENDI — (*I habitur.*) Kjo qenka një punë dreqi: mik i mbretit, armik i milletit.

BOZAXHIU — (*Nxjerr kryet nga dritarja e Aqosh-kut.*) Bukur e the, o burrë i malësisë: kjo pasi¹⁾ e Maxhar Pashës në Gjakovë! është një punë dreqi.

SHPENDI — (*Me dyshim.*) Mos vjen me mbledhë pagët e të dhjetat e vitit që shkoi? Ne nuk i kemi larë ende. (*Duke tundur kokën.*) Kot përlodhet, s'kemi veç lëkurën.

HYSA — Edhe Krajlitë e Evropës me mbretin e Stambollës shi për këtë punë e kanë nisur Maxhar Pashën: me na rrjepë lëkurën.

SHPENDI — (*I befusuar.*) Me na rrjepë!

HYSA — (*Ngrihet më këmbë.*) Kështu me na rrjepë e me na nda në katër copa. Sepse, lumë miku, vendi ynë sot ka ngelur në dorë të krajlëve dhe të mbretit si delja në dorë të thertarëve: e presin, e rrjepin, e nxjerrin në treg...

SHPENDI — (*I fyer.*) Çka je kah flet, bre burrë!

HYSA — (*I qaset Shpendit dhe i vë dorën mbi sup.*) Nuk flas unë kështu, o trim i malësisë. Kështu ka folur Maxhar Pasha përpara krerëve tanë, në Xhaminë e Bajrakut, mu në mes të Prizrenit.

SHPENDI — (*Me mllef.*) Dhe ata e dëgjuan duarlidhur. Si nuk u ndodh një burrë të nxirrte taganin dhe t'ia priste kryet.

GANIU — (*Qetëson shokun e vet.*) Mos u rrëmbe, bre Hysë, nuk e dimë ende për fill e për pe se çka mund të ketë ndodhur në Prizren.

HYSA — E çka të dijmë më tepër mbreti na ka nxjerrë në treg të Ballkanit me na shitë.

1) Pasi = vizitë.

BOZAXHIU — *(Me një tabaka në dorë dhe gotat me sherbet u shërben myshterinjve dhe Shpendit.)*

Ashtu është, Hysa ka të drejtë. Mbreti i Stambollit ia ka falur knjaz Nikollës të Malit të Zi zgjashtë shehre të Shqipërisë së Epërme. Dhe krajlitë e Evropës në Berlin i paskan thënë: «Për hajr të qofshin!»

Tani knjazi gatitet ta sjellë të shoqen, Milenën, bashkë me gotat, në Prizren; se aty ia paska qejfi ta ngrehë selinë e krajlisë së vet.

SHPENDI — Pasha qiëllin! Le ta zgjasë dorën. Do t'ia shkurtojme. E lidhëm a s'e lidhëm besën në Prizren?

HYSA — E lidhëm, bre burrë i dheut.

SHPENDI — Atëherë çka presin krerët e Lidhjes sonë?

GANIU — Krerët e Lidhjes Shqiptare kanë dy javë që japin e marrin me Maxhar Pashën, në Prizren... Punët nuk na venë mirë me sa kemi marrë vesh nëpër tevatyrë.

BOZAXHIU — Kjo dita e sotme ju ka thartuar shumë, or miq. Prandaj uluni dhe pini nga një sherbet me borë bjeshkësh që të freskoheni dhe të qetësoheni. *(Ulen dhe pijnë sherbetin me ngadalë.)*

Dukja 2

Në krahun e lisit të rrëzuar përdhe Mujë Muhaxhiri dhe Lam Muhaxhiri.

MUJË MUHAXHIRI — Edhe ti, o Lam, na paske dalë me takua lajmësin e mbretit?

LAM MUHAXHIRI — *(Me keqardhje.)* Hej, or Mujë, unë të dal me takua lajmësin e mbretit! E ku

më lenë rehat sejmenët e begit. Kam drojë¹⁾ se do t'i nxjerrin cullët në rrugë të madhe.

MUJË MUHAXHIRI — E çka do t'i duhen kësollat në livadhet e Piskotës Abdulla beg Drenit? Gjëja e gjallë ndodhet në bjeshkim.

LAM MUHAXHIRI — Begit ia kënda të më nisë bujk me punua në çiflikun e Kavallës.

MUJË MUHAXHIRI — *(I kapur befas.)* Syrgjin deri në Kavallë!

LAM MUHAXHIRI — *(I bindur.)* Unë nuk largohem prej Kosove. Mjaft rrugë të gjatë kam bërë nga Vranja në Gjakovë. Më duket se po të shkoj më tutje do të humb, do të trëtem si kripa në ujë. Muhaxhir jam këtu, pa plang e pa shtëpi, por e ndiej veten në vendin tim.

MUJË MUHAXHIRI — Në vatan.

LAM MUHAXHIRI — Ashtu! *(Pas një psherëtime.)* Ti, or Mujë, erdhe nga Tivari dhe ua ngrehe robve të tu një strehë në Gjakovë.

MUJË MUHAXHIRI — *(Me dorë në zemër.)* I qofsha falë hoxhë Met Koronicës, që ma dha atë kthimën te mejtepi!

LAM MUHAXHIRI — Kurse unë.. Më mirë dal këtu në rrugë të Prizrenit dhe ngreh një çadër si cergar, se të marr rrugën e Kavallës. S'vete e s'vete.

MUJË MUHAXHIRI — *(I hedh dorën mbi sup.)* Hej, sa qenka pezmatuar, or miku i halleve! Ulu të rrimë dhe ndize një duhan. Mos u tut nga sejmenët e Abdulla begit.

1) Drojë = frikë.

LAM MUHAXHIRI — Unë nuk tujem... më vjen bezdi... (Ulen që të dy pranë lisit të rrëzuar dhe dredhin nga një cingare.)

Dukja 3

Sejmeni i Abdulla Drenit dhe Bajram Aga hyjnë nga mesi i skenës.

SEJMENI — Pa shiko, o Bajram agë, krejt Gjakova paska dalë me pritë të dërguarin e mbretit. (Gati sikur këndon):

*Lum e lum po ban mileti
për një mik që na çon mbreti.*

BAJRAM AGA — (E miraton.) Me të vërtet shumë millet paska dalë në rrugë të Prizrenit.

SEJMENI — (Vazhdon përsëri si duke kënduar):

*Kah asht nisë ky miku i mbretit?
Në konak të Abdulla begit.*

BAJRAM AGA — Të ardhka ndoresh me qitë bejte, o sejmen i begit.

SEJMEN — Evet¹⁾, Bajram agë. E kam nga gëzimi. Vetëm se Abdulla begit duhet t'i themi Abdulla pashë Dreni, ashtu si duhet të të themi edhe ty bimbash Bajram agë Gashi...

BAJRAM AGA — (Si duke qeshur.) Paska qenë hokatar.

SEJMENI — A nuk ta ka premtuar nishamin e bimbashit Mehmet Ali Pasha?

---

1) Evet (tve) = ashtu